

בס"ד

הלכות שבת--ישיבת רבנו יצחק אלחנן ירושלים עיה"ק

מלאכת בישול 8

בענין מעשה שבת

גמ' חולין דף טו. 'דתנן המבשל בשבת', (גיטין דף נג: לדעת רש"י בגיטין משמע דאינו אסור לאחרים ושמעתי מר"ד פיינר דהמהרש"א כ' בדעת רש"י דבגיטין רש"י כ' הטעם קנסינן שוגג אטו מזיד ואין זה שייך אלא בעצמו ולא באחרים וע' רש"י בחולין ובהמשך)

גדר איסור מעשה שבת ונפק"מ בדין בכדי שיעשו— רש"י שם ד"ה ר"י משמע שהדין בכדי שיעשו משום שאסור ליהנות מעבירה וגם משמע שאחרים אסור דווקא מטעם דלא ליהנות מעבירה, רמב"ם ו:כג ובמגיד משנה, שמירת שבת כה"ל:קכד. וע' לקמן עוד נפק"מ בדין מעשה שבת שהצטנן.

טור בית יוסף שו"ע משנה ברורה ובאור הלכה סעיף א וב'. ארחות שבת ח'ג--מעשה שבת כל הפרק.

הכללים

מעשה שבת באיסור דרבנן בשוגג--באור הלכה ד'ה המבשל.

מעשה שבת באיסור דרבנן במזיד--באור הלכה שם, משנה ברורה לקמן שלט:כה ושער הציון כד, ארחות שבת ח'ג פכ"ה הע' כז

הנאה ממעשה שבת--גמ' ב"ק עא. ר' יוחנן הסנדלר, משנה ברורה (ד)

ספ' אש"ת סבת - משנה ברורה ס"ק ב'
דיונים/פרטיים

מעשה שבת שהצטנן--בית יוסף רנ"ג:ה בשם השו"ת רשב"א אסור משום קנס ולכאול תלוי אם מעשה שבת אסור מטעם קנס או שלא ליהנות מהאיסור.

מעשה שבת שנעשה ע"פ הוראת חכם--אגר"מ ד:ק"ט:ה, ארחות שבת כה:לה

חימם אוכל כדי שלא תצטנן--שו"ע רנ"א.

דלת בית או חדר שנפתח באיסור--אגרות משה ב:עא, ארחות שבת כה: הע' סא מהגריש"א זצ"ל ומ"ש בארחות שבת הע' סב שהגרש"א זצ"ל יחמיר לכאול אינו מוכרח.

דלת מקרר שנפתחה באיסור--שמירת שבת כה' פ"י:(מד)

בגד שהסירו ממנו כתם--ארחות שבת עמ' כג ויש לדון במ"ש בהערה ע"פ דברי הגריש"א זצ"ל לעיל.

בקבוק שנפתח באיסור--ארחות שבת שם לב ואולי י"ל דאפי' לפי האגר"מ יש להתיר דהרבה פעמים לכמה דעות יש דרך

אחרת לפתוח הבקבוק בהיתר כגון לשבור הפקק לכמה דעות וממילא הפתח אינו הקדיש לאיסור כמו במקרא של האגר"מ.

א מעיקרא וקצת כן מאי קא מקשי ל דאמר מודה היה דכי מודה בהו רבי דהתם אתי ממילא ז מדרב יהודה ולא דר קושין לדוכחה יהודה היא כל שכן י דמקיש להו ולא כל לדידיה לא דמו "ל כתב דמשי הכי וכניסן לאוכלין אלא אסור. משום דהוה "י יהודה ולא לרבנן ואמי נסבין חבריא והכי שבקי ליה לכל דלא דמיא שחיסת אתאן עלה מצד אחר יא.

ביהודה דמבשל היא וגב יאכל. פי' בין הוא קניס שונג אטו מזיד

בצמור⁵⁰⁰ בין הוא בין שיהיה רעים ומנא תימנא זריס כיומה מדאמרין י מאיר היא אלא רבי ז אף לאחרים אסורה. מר ונוקמה כמזיד ודכי רידיה דאסירא כיומה יא דיום הכיפורים. יאכל למצאי שבת בין י גב דקניס רבי יהודה כמפק הניקין בשמעתא כמיהא רי היכי דלא

לית לאיערומי ולבשולי כמזיד כדי לאכול ממנו כיומו ואומר שונג הייתי אבל לקונסו עולמי לא דכיו דקנסי ליה ליומיה תו לא אתי לבשולי כיון דלא אהנו ליה מעשיו דליכא מאן דקניס שונג כיהא כמזיד לגמרי אלא רבי יוחנן הסנדלר כלבד אבל רבי יהודה לא.

כמזיד לא יאכל התא עולמת. דקנסי ליה אבל אחרים אוכלין למוצאי שבת דליכא מאן דאסר מעשה שבת אלא רבי יוחנן הסנדלר כלבד וכדמשמע בפרק מרובה⁵⁰⁷ דאמרין התם מאי טעמא דר' יוחנן הסנדלר אמ' קרא קודש היא לכס מה קודש אסור אף מעשה שבת אסורים. מדקאמר מאי טעמי דרבי יוחנן הסנדלר ולא קאמר מאי טעמא דרבי יוחנן הסנדלר ור' יהודה ש"מ דליכ' מאן דאית ליה האי סברא אלא ר' יוחנן הסנדלר, אבל רבי יהודה לערב הוא נהו דאינו אוכל אבל אחרים אוכלין. ועוד שלא הוכר איסור אחרים אלא ברבי יוחנן לבד. וכן כתב הרב בעל הלכות גדולות ד"ל⁵⁰⁸ וכלל זה מסור כידנו דשונג דר' יהודה כמזיד דרבי מאיר ושונג דרבי יוחנן הסנדלר כמזיד דרבי יהודי. וכל מאי דשרי לערב. כתב רש"י ז"ל⁵⁰⁹ וכן בהלכות גדולות⁵¹⁰ בכדי שיעשו. וטעמא דמסתבר הוא דכיון דאסרי לה כיומה כדי שלא יהנו [מ]מעשיו הרעים אם אתה מתירה לערב מיד הרי העילו מעשיו. ויש מי שפירש⁵¹¹ לערב מותר מיד. וכן כת' רבי הרב ז"ל דלא אמרו בכדי שיעשו אלא בדבר הנעשה על ידי גוי כגון⁵¹² שהביא דרוך לישאל ויש מאוחו המין כמחונב. אי נמי⁵¹³ גוי שהביא חלילין. וטעמא דמילתא משום שביאי לסי לערב מיד אתי למימר ליה בשבת שביאי לסי שאמירה לגוי קל בעיניו. אי נמי בכדי שיעשה על ידי ישראל אלא שנעשה מאילוי כההיא דפי' יציאות השבת⁵¹⁴ לא תמלא אשה קדרה עשויי ותרמוסין ערב שבת עם השכה. ואם עשה כן למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו. אבל כמבשל

ליכא למגור שאין ישר' עשוי לבשל בשבת ואפילו בשונג. וכמזיד נמי דאסר רבי יהודה כיומה ושרי לה לערב לאחרים. מילתא⁵¹⁵ דלא שכיחא היא ולא גזרינן בה⁵¹⁶.

ונוקמה כרבי יוחנן הסנדלר דאמי לא שנא שונג ולא שנא מזיד לא יאכל. כך היא גרסת הספרי וקשיא לי למה ליה להוכיח כאן מה שאוסר ר' יוחנן לדידיה בין בשונג בין כמזיד ואין צריך לזה בענין שאלתו כלל. והכי הוה ליה למימר ונוקמה בשונג ורבי יוחנן הסנדלר וכדאמרין לעיל ונוקמה כמזיד ורבי מאיר היא. ונראה דמכיון דאוקמה חבייא כרבי יהודה הכין המקשה הוה דמשי דרבי יוחנן הסנדלר אסר לה לדידיה לגמרי ואפילו בשונג לא אוקמה כותיה אלא שלא הכין טעמו של דבר ולפיכך שאל אף על גב דר' יוחנן הסנדלר אסר לגבי דידיה שונג כמזיד אמאי לא אוקמינן לה כותיה ובשונג. ופרקי' משום דכשרה לגמרי משמ' בין לדידיה בין לאחריו וכאן גלה לנו טעמו של דבר. אי נמי יש לומר דמשי דנדינן מדרכי מאיר מדלא אסר בשונג אלא כמזיד ואנן דומיא דיום הכיפורים תנינן לפום כן אמ' לי ונוקמה כרבי יוחנן הסנדלר דאסר בין בשונג בין כמזיד וזה נכון.

עד כאן לא שרי רבי מאיר אלא כמבשל הואיל וראוי לכוס. כלומר שאין שם איסור מוקצה מחמתו⁵¹⁷ איסור לדידיה. אבל בשוחט אף על גב בשונג אפילו לדידיה. ויש מי שפירש⁵¹⁸ דאינו נאסר עליו מחמת מעשה אסור שנעשה בו בשבת. מוקצה מיהא הוי. ואיכא מאן דאמר דאפילו רבי שמעון חייס שמתו הכא מודה דמדה בה כרייה דרב יוסף⁵¹⁹ דאית ליה דחלוק היה ר' איסור מודה הוא בשוחט שהוא אסור. ואפילו מר דאפילו רבי שמעון חייס שמתו יושב ומצפה אימתו ויש מי שפירש⁵²⁰ דשאני התם דאדם יושב ומצפה אימתו חמוי בהמתו דמיהא שכיחא. אבל שוחט דבר רחוק הוא שיהא יושב ומצפה אימתו תשחט וחסמו בשבת. והינו דמשחק ליה רב לתנא. ותדע כההיא דמילתא⁵¹⁶ ויש להביא

לך דאם איתא דחלוק היה ר' שמעון בשוחט איכא למפרך אטו מאן דאית ליה כרבי שמעון משתיק ליה רב. ורבינו נ"ד כת' דר' שמעון ודאי כיון דלית ליה מוקצה מחמת איסור אלא בשוחטא בידים כגון כוס וקערה ועשית דאיכא תרתי לגרועות דחא דדחאו בידים ואינו יושב ומצפה לכבייתן מחמ' גדולן. בשוחט בשב' ודאי שרי למיכל מינה כיומה. והא דמשחק ליה רב לתנא ולא אקשינן עלי' מאן דתני כרבי מאיר משתיק ליה כדאקשי' אטו מאן דתני כרבי מאיר משתיק ליה. הינו טעמא משום דלא הוזכר דעת רבי שמעון בשום משנה ובשום ברייתא. אבל רבי מאיר הוי נתכרר דעתו בכבייתא דתני כמבשל בשונג⁵²⁰.

אבל שוחט דאינו ראוי לכוס לא. וס"ל לרב דבין ר"מ ובין רבי יהודה מוקצה מחמת איסור הבא מאילוי אית להו ודלא כי הא דאמרין לעיל שאני התם דדחיה בידו. וא"ת א"כ היכי מקשי בפ"ק דביעי. ויש השתא מוכן לאדם לא הוי מוכן למיכר' דתני רבי יהודה אומר אם לא היתה נבלה מערב שבת אסור לפי שאני מן המוכן מוכן לכלבים הוי מוכן לאדם. והיכי פשטי' מהא דמוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים כלומר ואפילו מתה ביום טוב אסירא דילמא מוכן לאדם הוי מוכן לכלבים וטעמא דנבלה משום דאית ליה לרבי יהודה מוקצה מחמת איסור. הבא מאילוי, אבל בהמה שמתה ביום טוב דליכא איסור מוקצה שרי דמוכן לאדם הוי מוכן לכלבי'. ותו היכי קרי לה מוכן לאדם דכיון שבאת שבת ולא נשחטה הרי נדחית מאכילת אדם ומוכן לאדם נמי לא הויא. ורבנן בעלי התוס' ד"ל⁵²² פירשו דלישנא תימרא דיק דכיון דתנא רבי יהודי אומר אסורה למה ליה לאורוכי לישני ולמתני ולפי שאינה מן המוכן אלא משום דאשמעי' בה דטעמיה כהא משום דמוכן לאדם אינו מוכן לכלבים ואפילו כיום טוב אסירא. ורבי זצ"ל תירץ דסוגיין דהתם כסוגיין דהכא דלית ליה מוקצה מחמת איסור אלא בשוחטא בידים וכיון כביה"ל דמי' יש להחמיר בכל איסורי תורה כמו מבשל ויש מי שפירש⁵²³ דהיינו דמשחק ליה רב לתנא. ותדע כההיא דמילתא⁵¹⁶ ויש להביא

הוא, ולוא רק מדרבנן (ק"ז), אם החפץ שבו תיעשה המלאכה הוא של יהודי, וזאת גם כאשר הנכרי עושה את המלאכה לצורך עצמו (ק"ח), והיהודי לו לנכרי את החפץ בקנין גמור (ק"ט). ולכן - אסור לומר לנכרי, אפילו בשבת, שיסע במכונית של היהודי בשבת, אפילו כאשר נסיעה זו היא לצורך הנכרי עצמו, והוא אינו משלם ליהודי את הוצאותיה (קכ); ערב פסח בשבת, אסור ליתן לנכרי את התמך שנשאר אחרי סעודת שחרית כדי שיא אומו מרשות-היחיד לרשות-הרבים (קכא).
 בכל מקום מותר להלוות לו לנכרי מעות בערב שבת כדי שיקנה בהן מיד למחרת היום לצורך עצמו (קכב), ואף מותר להבטיח לו לנכרי, שלאחר יקנה ממנו את הסחורה ויתן לו ריוח על טרחתו (קכג).

איסור הנאה ממלאכת שבת וחג של נכרי

כאמור לעיל סעיף ג, לא רק את האמירה לנכרי אסרו חכמינו ז"ל, אלא אסרו את הנאה ממלאכת שבת או יו"ט שעשה הנכרי, גזירה שמא יאמר לעשות מלאכה בשבת או ביו"ט (קכד), ויש בדבר חילוקי דינים בהתאם לזמן שונים, וכפי שיבואר להלן.

הנאה פירושו, בדבר הראוי לאכילה - איסור האכילה, ובדבר שאינו ראוי לאכילה - פירוש השימוש הרגיל בו (קכה).

וראיתו משו"ע הרב סי' שז סעי' י, וואלי שאני התם, דהלואה להוצאה ניתנה, בכסף מערב שבת כבר אינו של היהודי. (ק"ז) סי' שז בשע"ת ס"ק ו, ולכאורה יש ראייה לדין זה משבת ג א תוס' סו"ה בבא, והא דסי' שז סעי' ג, מיירי בגזונו הכסף לא"י, וכדלעיל הערה קטז, או שהנכרי קונה בכסף של עצמו, וכה"ג מותר לו כן אף בשבת, וכארחות חיים סי' שז ס"ק ה. (ק"ח) שם סעי' כא ובמ"ב ס"ק (ק"ט) שו"ע הרב שם סעי' לה, וכן משמע במ"ב ס"ק עג. (קכ) עיין סי' שז ס"ק ו, דנכרי שיש לו מיחוש, אסור היהודי להניח לו לקחת מן התרופות שלו מן בזה משום דרכי שלום, עיין סי' של במ"ב ס"ק ח), אבל מותר לייעץ לו, היכן התרופה הדרושה אצל נכרי, ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דכל זה דוקא צריך עדיין לעשות בה איזה מלאכה, אבל לקחת תרופה כמות שהיא, נראה דכמו פירו על רפואת בהמתו מפני שאינו בהול לבוא לידי שחיקת סממנים, סי' שלב ס"ק ה, הה"נ בזה, עכ"ד. (קכא) עיין סי' תמד סעי' ד ובמ"ב ס"ק יז, ועיין לעיל בהערה נח, ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דכיון דנקטינן להלכה במעביר לדהיי דרך ר"ה, שאם לא עמד לפוש באמצע, אינו אלא שבות, שו"ע-הרב סי' שמו ומכיון שהיהודי אינו אומר לו לפוש באמצע, נמצא דאף אם הוא עומד לפוש - הרי"ז ודאי אדעתיה דנפשיה, וממילא יתכן שמותר לומר לנכרי להוציא את התמך של היהודי לרה"י של הנכרי, עכ"ד, ועי' הע' קמו. (קכב) שו"ע הרב סי' שז סעי' י, שם ובמ"ב ס"ק יג. (קכד) עי' סי' רעו סעי' א וסי' שכה סעי' ו, והטעם שאסרו ליהנות בשבת, גם אם נעשתה ע"י נכרי, לרש"י ולר"ן - שלא יהנה ממלאכה הנעשית ישראל בשבת, ולתו' ולרמב"ם ורשב"א - שלא יאמר לנכרי לעשות בשבת או בשבת לצורך מוצש"ק, סי' שכה במ"ב ס"ק כח וסי' רעו במ"ב ס"ק ב, והנפק"מ הטעמים הוא, בישראל שעשה מלאכה בשבת בשוגג, ולדעת רש"י והר"ן אסור במוצש"ק עד שיעור כדי שיעשו מלאכה זו (לפי דברי ר"י, וכדק"ל סי' שיח סעי' י"ג במ"ב ס"ק ה ר"ז), וכרש"י חולין טו א ד"ה ר"י, ולדעת התו' והרמב"ם מותר

וראה להלן פרק לא
 של היהודי - מחוייב
 אין בדעתו ליהנות
 שיחשדוהו שזימן את

גם החפץ שבו תיעשה
 ר"ד עצמו (ק"י). ולכן -
 ת, גם אם כוונתו בה
 שלו (ק"א); ואף מותר
 שהמצרכים הנחוצים
 במכשיריו של היהודי
 ש להשתמש בהם (ק"ג)
 היהודי, וכדלעיל סעיף
 בית שלו או של נכרי
 יתנו של היהודי ותגרו

לעשות בשבת מלאכה
 מ"ב ס"ק יא. (ק"ח)
 זה עושה בע"כ של היהודי
 להלן סעי' לה. (ק"י)
 שם סעי' לה, ועיין סי' רעו
 עיין סי' רמד במ"ב ס"ק י
 ! שריגן, וע"ע ארחות
 יא, דמסתבר שאף אם היה
 שעיקר התבטול של היהודי
 מוכיר לו רק את התבטול
 וכדלהלן הערה ק"ג ולתו'
 היהודי - אסור, ועי'
 לצורכו בכליו של היהודי
 ב בזה משום ביטול עכ"ל
 אמר לו, טול כלים אלה
 , דמשמע דאסור בכל ענין
 סעי' לה, ושמעתי מהגרש"ז
 אלא ככה"ג דתלינן שבע"כ
 או הרי נראה כשלוחו, יצ"ע
 בשבת משלו (ע"ש בענין
 ו"י אדעתיה דנפשיה קכ"ד
 ג ויב, דמשאיר דברי רש"י

הנאה ממלאכה דאורייתא של הנכרי לצורך יהודי
 לו. מלאכת שבת או יו"ט שעשה נכרי בשביל יהודי, והיא מלאכה
 דאורייתא (קכז) — אם יש בה משום הנאה (קכז) ישירה ליהודי (ז"א שם)
 מגוף הדבר שנעשה באיסור, או מן הדבר שהאיסור נעשה בו, ובלעדי עש
 האיסור אי-אפשר היה ליהנות) (קכח). הרי אסור לו ליהודי ליהנות מ
 בשבת וביו"ט (קכט), ואף לא במוצאי היום, עד שימתין (קל) שיעור זמן כדי (נ)
 עשיית אותה המלאכה (קלב).
 והרי כמה דוגמאות להבנת פרטי הדינים (סעיפים לזמב).

במוצש"ק מיד, ע"ש בחי' הרשב"א ד"ה במויד ל"י עולמית וברמב"ם פ"ו מה' שבת
 ועיין ביצה כד ב ברש"י ותו' שם (וע"ש ברא"ש ובר"ן שמיישבים שיטת רש"י)
 תקטו בהקדמתו של המ"ב לסימן. אמנם ודאי דמצינו אף לשיטת התו' והרמב"ם
 להמתין במוצש"ק שיעור כדי שיעשו גם בישראל שעשה, וכגון בדבר שנעשה ממיל
 מלאכת הישראל שמע"ש, עיין בחי' הרשב"א הנ"ל, סי' רנג סע' א ברמ"א ובביה"ל
 עד בכדי שיעשו. וע"ש בסי' תקטו במ"ב הנ"ל, דיש עוד נפק"מ בין הטעמים לעני
 מותר לאחרים ליהנות ממלאכת הנכרי במוצש"ק מיד, דלדעת רש"י והר"ן אסור,
 לדעת התו' והרמב"ם מותר, ודאי לא יאמר לנכרי לעשות מלאכה כדי להנות
 דאין אדם חוטא ולא לו. עוד נפק"מ בין הטעמים, לענין יו"ט, ואילו לדעת התו' ורמב"ם
 והר"ן צריך להמתין עד סוף היום הראשון של יו"ט, ואילו לדעת התו' ורמב"ם
 להמתין עד סוף היום השני בכדי שיעשה. עוד נפק"מ בנכרי שעשה כלי בשבת בקבלתו
 האופנים המותרים המבוארים לעיל סע' כה, דלפי הטעם של רש"י והר"ן צריך
 במוצש"ק שיעור בכדי שיעשה (אלא דהר"ן עצמו מיקל בענין זה, מכיון שהנכרי
 דנפשיה קעביד למהר להשלים פעולתו), ואילו לדעת התו' והרמב"ם מותר ליהנות
 אפי' בשבת עצמה, וכסי' רנב סע' ד וברמ"א ובמ"ב ס"ק כז. עוד נפק"מ בין ה
 דעיין סי' שכה בפמ"ג א"א ס"ק כב, לענין מומר לחלל שבת שעשה מלאכה בשבת
 הישראל, ולטעם שלא יאמר — אפשר דלא חיישינן, מכיון שהישראל לא יעבור על
 עור, שהוא חמור (וע"ע להלן פרק מ הערה כז), וממילא מותר ליהנות ממלאכת
 במוצש"ק, ואילו לטעם שלא יהנה ממלאכת-שבת, צריך להמתין במוצש"ק שיעור
 שיעשו. ועיין סי' תקטו סע' א, דדעת המחבר כשיטת רש"י והר"ן, ע"ש במ"ב ס"ק ד
 ודעת הרמ"א כתו' והרמב"ם, ע"ש במ"ב ס"ק ט (וע"ע סי' רנב סע' ד ברמ"א
 ס"ק כח וסי' שז סע' יד בביה"ל ד"ה טוב וסי' תקטו סע' ט ובמ"ב ס"ק סח),
 ברמ"א, דנוהגים להתמיר כתו' אם אינו לצורך אורחים ביו"ט, וע"ש במ"ב ס"ק יג,
 דוחק גדול וצורך באכילה, יש לסמוך לגמרי על דעת המחבר. (קכה) עיין
 סע' ד ברמ"א, סי' שז סע' יד בביה"ל ד"ה טוב, סי' שכו סע' יג, ועוד. (קכו) ו
 דבר שאיסורו תלוי במחלוקת הפוסקים ואף דלהלכה נקטינן כשיטת האוסרים —
 בדיעבד ליהנות, עיין סי' רנג במ"ב סוס"ק צה, ועיין ח"א כלל ט סוס"י יא וסי' שיח
 בביה"ל סוד"ה אפילו, דאפילו ביהודי שעשה בכה"ג, מותר ליהנות. (קכז) ו
 אטרינן אלא הנאת הגוף, אבל כל שאין בו הנאת הגוף, גם אם יש לו הנאת המצוה,
 דמצוות לאו ליהנות ניתנו, ולכן נכרי שתיקן שופר כר"ה, באופן דלית ביה משום
 מותר לתקוע בו, סי' תקפו סע' כא ויכב ובמ"ב ס"ק פו ריפה, וגם הטעם השני
 הערה קכד לא שייך כאן, דע"ש בשעה"צ ס"ק קכד, ועיין סי' תרנה ובמ"ב ס"ק ג
 להלן הערה קלה. (קכח) סי' שז במ"ב ס"ק יא ויעו, כלכלת שבת דיני אמירה
 סע' ה. (קכט) סי' רעו סע' א, סי' שכה סע' ו. (קל) ומלאכת נכרי שנעשת
 דינה כדין מלאכת-שבת, עיין סי' תקטו. (קלא) שיעור בכדי שיעשה, עיין לעיל
 קכד ולהלן הערה קלב ורג. ועיין עירובין לט ב תוד"ה אי, דלשיטת רש"י א"צ
 כשיעור שילך ויצוד ויביא ויחלוש ויביא, אלא שיעור תלישה בלבד שהוא ברגע

סימן ע

דברר לשרות נייר במים לקנח את השלחן וכרומה

ולשרות נייר במים לקנח איזה דבר ומשליכים לאיבוד, פשוט שאין לאסור דלא שייך מלבן בנייד התולך לאיבוד, ואף אם הוא נייר שנשאר קיים נמי לא מתלבן במים אלא מתקלקל וכששוררו במים לא יחוש על הנייד להוציא המים ממנו, ועדיף מבגד העשוי לפרוס על התבית שמותר משום שאינו חושש לסחוט, ובנייד אף בכל נייר אינו חושש לסחוט וכיש כשהולך לאיבוד ע"י מים שאין לחוש שיסחוט, אך אולי דמי לספוג שצריך לבית אחיזה משום שגם במים הוא סחיטה דמפרק, דפשוט לשון הטור וש"ע הוא במים דלא כתוס' כתובות דף ר' שפירשו לענין שמו, ואף שברמב"ם פכ"ב משבת הט"ו שג"כ משמע שהוא במים מפורש שהוא משמע מלבן שזה לא שייך בנייר, מ"מ בטור וש"ע משמע שהוא משום סחיטה דמפרק המים שבו דלא הזכירו מלבן, ואף שלא בכלי שהוא לאיבוד סברי שאסור מדרבנן דלא כהערוך אלא כהחולקים שהביא המחבר בסעיף י"ח, וסחיטה זו אפשר איכא גם בנייר, אבל מסתבר דבנייד אין להתשיב זה לסחיטה דלא נבלע בתוך הנייר, ואף שעכ"פ יש לאסור מדרבנן דהא גם בשער שדאי לא נבלע אסור מדרבנן כדאיתא במ"מ פ"ט משבת ה"א, מ"מ כיון דאינו בתוך כלי וגם אין דרך לסחוט מים מנייד כלל לא לצורך המים ולא למלבן ואינו מתכוין לזה יש להתיר כדאיתא בסעיף י"ח שמתירין בתרתי לטיבותא, הינן איכא תרתי לטיבותא, וגם אפשר ליכא פ"ד בנייר שאין מחזיקין בחזקה אלא לפי מה שמדומן שדאי אין לאסור בלא מתכוין לסחוט.

סימן עא

אם יש איסור הנאה דמעשה שבת מהדבר שנמצא ע"י שהדליק נר באיסור

ובדבר אם יש איסור הנאה דמעשה שבת מדבר שהיה מונח בחדר אפל והדליק אחד נר באיסור הביאו, והספק הוא מחמת שבהדבר גופיה לא נעשית העבירה אלא בהנר שגרמה שימצאו את הדבר, הנה לכאורה כיון שלר' יוחנן הסנדלר ילפינן מקדש בביק דף ע"א ואף למיד דהוא רק מדרבנן

הוא אסמכתא לקדש שייך זה רק כשנעשה האיסור בגוף הדבר, ולכן אף לר' יהודה נמי הא לא יחמיר יותר מר"י הסנדלר וכדכתבתי בספרי אגרות משה על או"ח סימן קכ"ו ריש ענף ג' הוכחתי מלשון הר"ן שבת דף ל"ט שכתב שאסורין בהנאה ליומן והוא לר' יהודה, וא"כ הוא ג"כ מהאסמכתא לקדש, ולא שייך דמיון לקדש כשלא נעשה כלום בגוף הדבר אלא בהנר שלכך אף שהעבירה דהדלקת הנר גרמה למצא הדבר שנמצא שנהנה עכ"פ מהעבירה אין לאסור, ובתשובה אחת בארתי שאסור ליכנס לביהכ"נ שנפתח במפתח שהביאו מרה"י לרה"י באיסור, אבל ל"ד לכאן דהתם שייך לאסור הנאת הכניסה דשייך גם להקדיש זה ובהכניסה הא נעשה איסור, אך מ"מ ראוי לבע"צ להחמיר שלא ליהנות מכיון שנגרם הנאה זו ע"י איסור.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן עב

במעו בזמן היותו בן י"ג שנה ולמדוהו לקרא הסדרא דשבת הקודם אם יש להקל שיהיה מקרא בצבור

כ"ד מרחשון תרצ"ט. לחכם אחד.

הנה המג"א סימן רפ"ב סק"ו הביא מכנה"ג שקטן אינו יכול להיות מקרא והקשה הפמ"ג הא קטן עולה למנין ז' אף שבזמנם היה העולה עצמו הקורא חזונו שמוציא וא"כ יכול להיות גם מקרא לעולים אחרים שהטעם הוא משום דגם חיוב הגדול הוא רק דרבנן ונשאר בצ"ע והתיר מחמת זה בשעה"ד שאין שם גדול שיכול להקריא וכן כתב במשב"ז סק"ג ע"י"ש, ועיי' בלבי"ש שכתב דהא דקטן עולה שבגמ' היינו במקום שהש"צ קורא, ולא נכון כלל דבזמן הגמ' לא היה כלל דבר כזה כמפורש בתוס' מגילה דף כ"א ורק בזמן הגאונים התקינו שהש"צ יקריא שלא לבייש מי שאינו יודע לקרות או מטעם שכתב הרא"ש דאין הכל בקיאין בטעמי הקריאה ויש שידמו שידועין וכשלא יקראוהו אפי' לאנצויי ע"י"ש, אבל הנכון לע"ד לתרץ דברי המג"א דהא מוכרחין לומר שאין קריאת התורה כמו קריאת מגילה ובהמ"ז וכדומה שמה שיצאו האחרים בשמיעתם מחיוב הקריאה והברכה שלהם הוא מדין שומע

מהתנור ר', ובלקח ושלחן אם

יחו על הטס פשוט שמוחר מתכות אבל ההבל מבתוך לכירה אחרת ותר ומפורש אשונה אבל לתוך קדרה מתכות שאין נתחלה דהוא לחומרא עיי

שבת הניחו נור כשעדיין רמ"א בסימן אלא בעודה ק נ"ו כתב ו אפילו אין ועל השלחן ת: שהרמ"א תר וגם שכן דין כידה, וכן בירו אף בהניח על שיש להו בעצם רק הר"ן, אבל לקח מבעוד זלקה בשבת

שר הוא יד: צטנן לגמרי אף בלח אין ו ר"ג ס"ק ח ס"ק צ"ט. בחום ידי :

ע"ז נאמר
להקטרה.

מאי מצריך
הכרח דלא
דג"כ כתב
יו ולכן צ"ל
סובר הר"ן
חות דדלמא
בהמה מונחת
א אמר שהא
לפניו דא"כ
היא תמימה
הוא הוזהר
מה שמצריך
הוא רשעות
שכתב שהוא
מצריך להביא
ח שם בקר או
זה הוא אליבא
אולי גם ברא"ש
משום דכנודרי
כדסברי התוס'
על קרבן ראשון
בקר דוקא, אבל
שון שאם מונחת
א"ש דסתם ה"ז
נדרו כאן, אלא
יא בהמה הראויה
נחת דוקא בהמתו
ם: להרא"ש. אבל
נה עולה דבשביל
ים ויצטרך להביא
ותם האומר הרי עלי
ז קשה על הפרישה
ש הא אינה קרבן
ז מוכיח אף בבהמה
ז בהמה זו לעולה.
נא יד לבדק הבית
א יד מוכיח לקרבן
בור גם באומר הרי
יא מה שירצה. ומה
נא בהמה זו לעולה
ובר דהוי ממילא יד
וא להתחייב באחריות
זביא עולה שהוא על

אגרות

אורח חיים

ומה ששמע מלשונך שכל תאחר הוא רק על נדר
תדע שאינו כן דגם על נדבה איכא בל תאחר משום
שעכ"פ הוא מחוייב להביאה ולהקריבה.
ומה שכתבו התוס' בדף ט' דלהרשב"ם ניהא דעלי
גרידא לא מחייב בקרבן דהוא יד רק לקונמות וכן
הקשו על הר"ר אליעזר דאם לקונמות אפילו בעלי
גרידא הוא יד שהקשת הא בדף ו' אמר שהוא יד בהרי
הוא עלי, נראה דכיון שכתבו דהוא בככר מונח לפניו
הוא כמו שאמר הוא עלי והתם בדף ו' איירי בלא מונח
לפניו לכן צריך שיאמר הוא על הככר שמונח במקום
אחר.
ומה שהקשת על תירוץ הר"ר אליעזר דהריני
בתענית ואינו מפרש אימת יכול לקבוע אח"כ איהו
זמן שירצה מ"ש מהריני נזיר דחל מיד, הוא פשוט
דבנויר מתחיל תיכף אבל בתענית כשאמר באמצע היום
הא לא שייך תענית היום סובר דלא אמרינן שיהיה
ביום ראשון שאפשר להיות בתענית דהוא למחר דכיון
דאינו על עתה ליכא שוב פירוש בדבריו על מחר יותר
מימים אחרים.

ד.

והא דחסידים הראשונים היו מתאוין להביא חטאת
(י) לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם שהקשת הא
התוס' (שבת י"ב) סברי דהוא דוקא מביא דאכילה, הכוונה
היא דחטא בשגגה לחייב חטאת שהוא דוקא כשלא נזהר
כראוי בדבר שהר"ל לאסוקי אדעתיה לא תיה זה
בחסידים הראשונים דמודהרי שפיר רק שנימא שבשביל
רצונם להביא חטאת יעשה הקב"ה שישכחו ולא יודהרו
שפיר זה דחאי אין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם אף
שהוא כדי לעשות רצונם, ובמדי דאכילה אין הקב"ה
מביא תקלה אף שלמרות והירותו היתה התקלה כגון
שהיה אנוס או שנודמן שלא נזהר מאיזה טעם שעוררו
הקב"ה לעשות שלא יהיה תקלה ולא יודמן לו אנוס
וחסרון והירות.

ה.

דבר עכ"ם שפתח קען אם לצורך עצמו רשאי
גם הישראל לאכול ואם לצורך ישראל יש לאסור. ואם
פתח ישראל שסובר ע"פ הוראת חכם להיתר אם מותר
לאחד שסובר שאסור לפתוח ע"פ הוראת חכם אחר יש
להסתפק דכיון שנעשה בהיתר אין זה בכלל איסור
מעשה שבת ובפרט באיסור דרבנן ויש להקל כדי שלא
יתדמה כחולק עליהם. ולהבא מחוץ לתחום איני רואה
שום דמיון.
והנני אביך אוהבך בלוי"ג.

משה פיינשטיין

משה

ריא

סימן קכ

עוד בכפרת יוה"כ, והסתכלות באשה

מע"כ בני אהובי הרה"ג ר' שלו' ראובן נ"י שלו' לך
ולתורתך.
מה שהקשת דביזמא דף פ"ו ע"א איתא דצריכים
גם ליום הכפורים ואיך כתבו תוס' בשבועות דף
י"ג ע"א ד"ה בעומד דמיתה ממרקת, עם התשובה לגמרי
הנה נזכר שם רק שיה"כ ותשובה תולין ויסורין ומיתה
ממרקין ונמצא שיו"כ בעי יסורין או מיתה אבל לא
שיסורין ומיתה צריכין ליו"כ ואפשר שאין צריכין.
והא דאמר במתני' שם מיתה ויוה"כ מכפרין עם התשובה
הוי הפירוש מיתה או יוה"כ וכן סברי התוס' כאן לרבנן
וכדאיתא כן במהרש"א, אבל ברש"י כאן איתא בד"ה
ורבנן דשאר עבירות בלא תשובה נמי מיתה ממרקת
אחר יוה"כ וא"כ מצריך דוקא מיתה ויוה"כ אבל הא
יקשה עליו קושית התוס' מהא דמיתה ויוה"כ מכפרין
עם התשובה ואולי סובר דמיתה ויוה"כ בלא תשובה
ומיתה עם תשובה בלא יוה"כ מכפרין בשאר עבירות
וכן יפרש במתני' דיומא אף שדוחק הלשון שם. וגם
אולי יפרש כתוס' דמיתה היא גם עם היסורין והדינין
ועם תשובה אין נידון עוד דמשמע לן כן מיומא כקושייתך
שהוא מצריך גם יוה"כ דמשמע לן כן מיומא כקושייתך
והתוס' סברי דמיתה לא בעיא יוה"כ כדתיירצתי.

וביזמא איכא תנאי דל"ת גמורה נמי נחשב מהקלות
לחד תנא ולא רצו התוס' לומר דפליג ארי מתיא בן
חרש שבל"ת צריך תשובה ויר"כ לכן תירצו דאף לדדייה
חלוק ל"ת מעשה שבל"ת רק מקילין לו הדין ובעשה
מתחילין לגמרי בתשובה לבד וכן צריך לומר להרמב"ם
דפוסק בפ"א מתשובה ה"ב דגם ל"ת היא מהקלות כמו
עשה ומ"מ בה"ד מחלק שבעשה מתחילין בתשובה לבד
ובל"ת צריך גם יו"כ וכדהביא הלח"מ תירוץ התוס'
עיי"ש.

הא דהקשת דגם בפחות מטפח הא אסור להסתכל
והתא האשה צריכה לכסות כולן מפני הסתכלות האנשים,
הנה עיין בברכות דף כ"ד ע"א טפח באשה ערוה הקשה
הגמ' אילימא לאסתכלי בה והא א"ר ששת דאף באצבע
קטנה של אשה אסור, ומ"מ אינה מחוייבת לכסות פניה
וידיה משום דעיקר האיסור הוא רק בכוונה להסתכל בה
וכן הוא גם בפחות מטפח ולא קשה כלום.

והנני אביך אוהבך,

משה פיינשטיין

את הפעולות הנזכרות, ואין כל אפשרות להוציא את המאכלים על ידי יהודי מתוך המקרר (מא).

פו. ספק בידו, אם הוציא את הנורה מבעוד יום, או ניתקה, יש מקום להקל לפתוח את המקרר (מב), ויש מן הפוסקים שמחמירים בדבר (מג).

פז. פתח את המקרר החשמלי בשבת או ביר"ט ונתברר שהנורה שבו גדלקה, אין המאכל שבו נאסר באכילה (מד), אבל ישאל שאלת חכם כדת מה לעשות באשר לסגירת דלת המקרר (מה).

האחרונה של המנוע. (מא) כי הוא עושה בכל אופן פעולה של הפסקת זרם החשמל או הפעלתו של זרם אחר. (מב) מהא דסי' שטז סע' ג בביה"ל ד"ה ולכן יש, וכ"ה מפורש בשו"ת מלמד להועיל או"ח סוסי' ג ואה"ע סי' קב, וכן שמעתי מפי הגרש"ו אויערבך שליט"א, אלא שהוא הוסיף ואומר, דאולי אינו דומה להא דשם, דכאן מיד כשנתעורר הספק מעמידין את הנורה על חוקתה הראשונה שנשארה במקומה, עכ"ל. (מג) ע"י שו"ע הרב סי' רעז בקו"א ס"ק א ושו"ת חלקת יואב או"ח סי' ת. (מד) שמעתי מהגרש"ו אויערבך שליט"א, ואין לחשוש משום מוקצה, דע"י סוסי' תקיח במ"א ס"ק יד, ואפילו לפי מה שהביה"ל שם בד"ה בית, אינו מקל אלא בשעת הדחק, מ"מ הכא שאני כיון שאפשר להוציא את האוכלין מן המקרר, וכדלעיל סע' יד והערה לו, לפיכך לא אמרינן דאיתקצאי לכולי יומא, וע"י במאמר הנ"ל דה"ל לג סוסי"א א. וגם אין לאסור משום מעשה שבת, דלא מיבעי להסוברים דבאיסור הוצאה לית ביה משום מעשה שבת כיון דלא נעשה מעשה בגוף הדבר, וכמבואר בח"א כלל ס ס"י יא וסי' שיח סע' א בביה"ל ד"ה אחת, וסי"ל כן מעיקר הדין, הה"ל הכא. ואפ"י לפי מה שמבואר שם דיש להתמיר, מ"מ הכא קיל טפי דלא נעשה שום דבר באוכלין. אלא דיל"ע מהמרדכי, מובא סוסי' רנט בב"י לענין עכ"ם סילוק הקדירה בדאיכא גחלים לוחשות מסביבה, דאין לאסור התבשיל משום שהעכ"ם דבעיר הגחלים אשר מסביב לקדירה, הואיל דאפ"י בישראל הוא משאצ"ג ואיסורו רק דרבנן, ומשמע דבאיסור תורה אף שלא נעשה האיסור בגוף הדבר, דאסור, וכן מבואר בס"י תקיח במ"א סוסי"ק יד, עכ"ם שפתח בור להוציא הלפתות, דאסור. אלא ד"ל דשאני עכ"ם דאית ביה הטעם שלא יאמר לו לעשות, וטעם זה שייך בכל גזונא, וע"י סי' תקטו במח"ש ס"ק כו. עוד יש לחלק, והנהגון של המרדכי שאני, דהקדירה והאוכלין כחד חשיבי וע"י סילוק הקדירה נעשה האיסור, וכן בנהגון של המ"א הנ"ל י"ל דהתם עצם פתיחת הבור הוא איסור תורה ואסור ליהנות מן הפתח אל האוכלין שנעשה ע"י מעשה שבת מן התורה, משא"כ בני"ד - עצם פתיחת המקרר אינה אסורה, אלא שבשעת פתיחה עושה איסור של הלכת הנורה, ובפרט שגם אפשר להוציא את האוכלין מן המקרר שלא ע"י הדלקה והו"ל כנעשתה עבירה צדדית. ובר מן דין י"ל בני"ד דכיון שלא י"ל כלל כעת פתיחת המקרר, שהנורה תידלק, הרי אינו אלא מתעסק בעלמא, דקיל טפי בני"ד, ואפשר דאף לדעת הרע"א בשו"ת שלו סי' ה, דמתעסק נמי חשיב כמעשה עבירה, מ"מ כשמתעסק רק בדרך של פ"ר, שלא זכר כלל מענין הנורה, אפשר דקיל טפי בני"ד. (מה) דלכאורה יש לדון בענין זה, דהרי עצם הכיבוי הוא משאצ"ג, ואינה אלא תענית, ואם יסגור כלאח"י הוה תרי דרבנן בפ"ר, ואם תיעשה פעולת הסגירה ע"י מי יצאו בעל המקרר וגם לא בצחייו, והוא גם אינו אוהבו, הוה פ"ר דלא איכפת ליה, כמו דעת דחבריה, שבת קג א ותודה לא ושו"ע סי' שלו במ"ב ס"ק כז, וע"י סי' שטז בשעה"צ ס"ק יח, סי' שלו בשעה"צ ס"ק ב וסי' שכא בשעה"צ ס"ק סח. וחכ"א העיר לי, בשעה"צ פ"ר דלא איכפת ליה כיון שעושה לטובת בעל המקרר, ועוד העיר, דאפשר שבת דמשאצ"ג תמיר טפי, וכ"ה בהגר"א סי' שיד סוסי"א א בהא דתה"ד (וע"י חו"א סי' בשעה"צ ס"ק טו), וגם הגרש"ו אויערבך שליט"א השיב, דאף שיש לצרף דבני"ד חשיב ככיבוי גחלת בשעה"צ, מ"מ כיון שבאופן קבוע ומתוכנן נעשה הכיבוי ע"י סגירת הדלת שהיא לוחצת על בשעה"צ החשמלי, ורק זו הדרך של כיבוי הנורה, אפשר דחשיב כמכבה בידיים ואינו בגדר פ"ר.

ו
א
ל
א
א
ו
ר
ע
א
פ
ז
א
ן
ז
ע
ת
א
ג
י
ו

עוד פרטים בקושר ותיקון מנא

סימן שיח

נאיסור מעשה שבת

א. מעשה שבת: העושה (באיסור) מלאכה מן המלאכות שאסרה תורה בשבת, וכגון המבשל בשבת, קנסוהו חכמים שיהא אסור ליהנות מאותה מלאכה, דהיינו לאכול תבשיל זה (וכיו"ב בשאר מלאכות) (ס"א וסק"ד), ודינו כן:

אם הוא במזיד: אסור לעושה המלאכה "עצמו" ליהנות ממנה לעולם, ולאחרים אסור בשבת, אבל למוצ"ש מותרים לאכול מיד, וא"צ בכדי שיעשו (בין לאותם שנתבשל עבורם - ובין לשאר אדם) (ואין דומה למלאכת גוי שעשה עבור ישראל דאסור בכדי שיעשו - דדוקא שם יש לחוש שיכוא להקל באיסור האמירה לגוי, אבל אין חוששין שיאמר כן לישראל לעשות עבורו בשבת, וגם דהישראל לא ישמע לו דאין אדם חוטא ולא לו) (ס"א וסק"ה).

ואם עשאו בשוגג: אסור בו ביום בין לו ובין לאחרים, ולמוצ"ש מותר גם לו מיד, כן דעת השו"ע (דנקטינן כר' יהודה), ולדעת הגר"א (כהתוס' דנקטינן כר"מ) דבמזיד אסור בין לו ובין לאחרים עד מוצ"ש, ובשוגג מותר גם לו בו ביום (היינו בשבת עצמה), וכתב המשנ"ב דיש לסמוך במקום הצורך לענין ביטול בשוגג להתיר בו ביום (אבל במזיד לא סמך ע"ז להתיר לו במוצ"ש) (סק"ז).

ב. שוגג: נחשב בין שכח ובין שגג בדין וכיו"ב (סק"ו).

ג. העושה מלאכה האסורה מדרבנן: אם עשאה במזיד לכו"ע דינו כמלאכה דאורייתא (ותמה בביאור"ל על הגר"א דסובר דבאיסור דרבנן מודה ר' יהודה לר"מ דלמוצ"ש מותר), ואם עשה בשוגג: להפמ"ג ג"כ דינו כמלאכה דאורייתא ואסור (להשו"ע) בו ביום בין לו ובין לאחרים, ודעת הגר"א דבאיסור דרבנן אפילו להשו"ע (והפוסקים כר' יהודה) אין לאסור בדיעבד ליהנות ממנה בו ביום (דלא קנסו בדרבנן שוגג אטו מזיד), וכן מצדד המשנ"ב (סק"ג, וביאור"ל ד"ה המבשל).²

ד. מלאכת הוצאה מרשות לרשות: כתב החי"א דדוקא במבשל וכיו"ב שנעשה מעשה בגוף הדבר עצמו שנשתנה מכמות שהי', אבל הוצאה מרשות לרשות (וכדרי') שלא נשתנה הדבר מכמות שהי', אם בשוגג מותר אפילו לו ואפילו בו ביום, ואם במזיד אסור אפילו לאחרים עד מוצ"ש מיד, ומ"מ יש להחמיר בכל איסורי תורה כמו מבשל, עכ"ל (ביאור"ל ד"ה אחת).³

ה. הזורע ונוטע בשבת: לדעת השו"ע שבשוגג אסור בכל המלאכות עד מוצ"ש ולמוצ"ש מותר, היינו דוקא בשאר מלאכות שניכר בהם הקנס כמה שאינו נהנה בשבת, אבל בזורע וכיו"ב שבלא"ה א"א ליהנות אלתר (ואין ניכר הקנס) שוגג שוה למזיד, ובשניהם צריך לעקור הנטיעה (ביאור"ל ד"ה אחת).

ו. הנאה מדמיה של המלאכה: דוקא ליהנות מעצם המלאכה קנסוהו,

א. רצועות של מנעל אם המנעל חדש אסור ליתן בו הרצועות פעם ראשונה, ואפילו במנעל ישן (שנקרעו רצועותיו וכדו'), ונותן שם רצועה חדשה שלא היתה שם עדיין מתחילה, אסור, ואפילו אם הנקבים רחבים, משום דהוי כמתקן מנא. וכן אסור ליתן רצועות או משיחה בסרבל או מכנסים חדשים, דמבטלם שם ומקרי מתקן מנא, אבל מותר ליתן אבנט במכנסים חדשים, דאין מבטלו התם, ועשוי להכניס ולהוציא תדיר (סקט"ז י"ח, ועיין שעה"צ סק"י).

נשמטו לו רצועות מנעל וסנדל או שנשמט רוב הרגל (עיין פירושו בסקי"ז), מותר להחזיר הרצועות (אותן דוקא שהיו מקודם כבר) למקומן, ובלבד שהנקב רחב שאפשר להחזירו בלא טורח, וגם שלא יהי' רגילים לקשור שם ראשי הרצועות (שלא ישמטו), אבל אם הנקב צר צריך טורח, או אפילו רחב אם דרך לקשור ראשיהם אף שהוא אינו קושר, אסור להחזירן (ואף שמשמעות הרמ"א דכשאין טורח לא חיישנן שיקשור, ויישב דבריו ומקורו בביאור"ל, מ"מ נקט לעיקר כרוב האחרונים דברגילים לקשור אסור אף שאין טורח ואינו קושר) (ס"ב סקי"ט וביאור"ל ד"ה ודוקא).

ב. מתירין בית הצואר: מקשר שקשרו כובס, שאינו קש"ק, דאין עשוי להתקיים רק עד שיקחנו הבעה"ב לביתו, ויש מחמירין בדבר אא"כ עשוי להתיר באותו יום של הכביסה (ס"ג וסק"א).

אבל אין פותחין בית הצואר מחדש, דהוי תיקון מנא, והפותחו חייב משום מכב"פ (ומה דאין חייב משום "קורע" ג"כ, ביאר בביאור"ל סו"ס ש"מ דאין דומה לשאר קורע שעצם הקריעה היא קלוקל, אלא שכשעושה לצורך איזה תיקון או יש חיובא דקורע, אבל בקורע לפתוח בית הצואר שבפתיחה זו משוי לה מנא, אין חשוב קלוקל כלל ואינו שייך למלאכת קורע) (ס"ג וסק"ב ושעה"צ סקי"ד).

ואם כבר נפתח וחזר האומן ותפרו, או קשרו בשעת מלאכה באופן שא"א להתירו בלי לנתק החוטים, חשיב עתה כפתיחה מחדש, ואסור לחתוך או לנתק משום גמר מלאכה, אבל שאר קשירות שנקשרו אחר שנגמר הבגד אין שייך בזה משום מכב"פ, ומותר לנתקן, שהרי עומדים להתיר בכל זמן שירצה ואין נחשב קשר ש"ק, אכן לא יעשה כן בפני ע"ה אלא בצנעא, ואם אין רגיל להתירו אלא משבת לשבת, אסור לנתק דהוי קשר העומד לזמן שהתרתו אסורה, ואם רגיל לקשרו עניבה ובלא כוונה נקשר, דינו כקשר שעשוי להתיר בכל יום (סק"ג-כ"ד).

ג. זוג של מנעלים התפורים יחד כדרך שהאומנים עושים, אסור לנתקן או לחתכו דחשיב כקורע ע"מ לתקן, ואע"ג דהתפירה אינה של קיימא, מ"מ בתפירה אין חילוק בין ש"ק לאינה של קיימא, ויש מתירין בתפירה שאינה של קיימא, ואין להתיר בפני ע"ה (ס"ג וסק"ה).

א. ועיין ביאור"ל ריש סי' שיי"ט ד"ה הבורר אוכל, שמשמע שנקט כהגר"א, ולא הצריך שיהא "מקום הצורך", ואולי דוקא התם דיש עוד סניפים להקל, וע"ע בסימן זה סי"ח ביאור"ל ד"ה שנמצא. ב. ועיין סי' שכ"ג ס"ק ל"ג שכתב לענין טבילת כלי, וצידד דמותר להשתמש בו בעבר וטבל, ושם נראה דהנדרון משום צירוף דעת המתירין לגמרי,

ודלא כמשמעות הביאור"ל להכא, וי"ל. ג. ועיין בנשמ"א שם (כלל ט' אות ט' ד"ה והנה וד"ה ולכן), ולכאורה יש קצת משמעות שם דמה שמחמיר היינו לענין "לו" במזיד למוצ"ש, אכן סתימת דבריו קאי גם לענין שוגג דיש להחמיר בו כשאר המלאכות דאורייתא, רצ"ל.

לאכלו כל זמן שלא פירש ממנו (אבל ע"י בישול כשלא נמלח נאסר משום דם, שהדם פורש וחוזר) (ס"ב וסק"ז).

וטעם ההיתר כיון דעיקר השחיטה לצורך החולה, דא"א לכזית בשר בלא שחיטה, ולא שייך בזה שמא ירבה בשבילו (סק"ט).

והא דאין בו איסור מוקצה: אפילו לא הי' חולה מאתמול, אף דהבהמה היתה אסורה בביה"ש מחמת איסור שחיטה, ולא הי' דעתו לשחטה בשבת (כיון שעדיין לא נחלה), מ"מ מותר, דקיי"ל כר"ש דאין איסור מוקצה אלא היכא דחיה בידים (כנר שהדליק נר בשבת), משא"כ בבהמה דליכא דחיה (ועיין ב"י שהביא ד' הר"ן שאסור משום מוקצה אא"כ הי' חולה מבעו"י דאז דעתו לשחטה עבורו, ובלא"ה אסור וכמו מחובר לקרקע, אבל לרוה"פ מותר בכל גווני, יעו"ש החילוק) (סק"ח).

ג. ישראל המבשל לחולה בשבת: וכן בשאר מלאכות כיו"ב, אסור "בשבת" לבריא (וה"ה לחולה שאב"ס), דחיישינן שמא ירבה בשבילו ליתן בשר לתוך הקדירה עבורו (ס"ב).

וכשמרבה עבורו, אם נותן עתה בשר לתוך הקדירה שע"ג האש לכו"ע עבר מה"ת, ואפילו אם נותן בקדירה חתיכה נוספת קודם תחילת הבישול ג"כ יש בו איסור תורה, וי"א דבזה הוא רק דרבנן, והעיקר כדעה דהוא מדאורייתא.

(ולענין חולה שאין בו סכנה, כב"י כתב שאסור לאכול ממה שבשלו לחולה המסוכן, אף שלא ריבה בשבילו, כיון דאפשר לבשל עבורו ע"י גוי (דהותר לצורך חשאב"ס), ולד' הגר"א הוא אפילו כשאין שם גוי שיבשל עבורו ג"כ אסור לאכול מתבשיל זה, דלענין מלאכת ישראל שיהי' חשאב"ס לבריא לכל מילי, ובפמ"ג נוטה דאה"נ כשיש גוי שיבשל עבורו, לא התירו ליהנות מתבשיל שבשלו לחולה המסוכן, אף ד"גזירה" שמא ירבה הוא ודאי רק מדרבנן (ומלאכה דרבנן הותרה לצורך חשאב"ס), מ"מ לא הותר הכא רק יבשל ע"י גוי, ומטעם דהוא גזירה חמורה שיבוא לעשות באיסור תורה, אבל באופן שליכא גוי מצדד להתיר, לא מבעיא כשלא ריבה בשבילו, אלא אפילו בריבה בתחילה - להסוכרים דהוא דרבנן - אפשר דגם זה מותר, וכמשנ"ב נקט כהגר"א) (סקי"ב, י"ג, ושעה"צ).

ודוקא בשבת, אבל למוצ"ש מותר מיד, וכן מותר לטעום בשבת לצורך החולה לראות אם התבשיל יפה בשבילו (סקי"א), וה"ה דהקדירה מותרת כיון שלא בלוע בה איסור (סק"ד).

ד. בישל לחולה "ע"י גוי" בשבת: אסור לבריא ליהנות ממנו בשבת, אבל למוצ"ש מותר מיד, וא"צ בכדי שיעשו כיון דבישל בהיתר, ומשום בישולי עכו"ם ג"כ לא גזרו ככה"ג (דכיון דלא שכיחי אין בו משום חתנות) (סק"ד י"ד) ¹.

ג' בסופו). ו. ועיין שעה"צ סי' שכ"ג ס"ק ל"ב דנראה כמסתפק בזה קצת. ז. ואף דהכא נתבאר דאיסור דרבנן (עכ"פ בשוגג) יש להקל בו במעשה שבת, מ"מ בשהי' וחזרה החמירו טפי בכמה דברים, וכמו שמצאנו דלא התירו בזה בשוגג לשאר אדם בו ביום - אף לשי' הגר"א דנקטינן כר"מ, וכמבואר בשעה"צ סי' רנ"ג ס"ק ל"ג, ובעוד פרטים. ח. ועי' סי' שכ"ח סק"ג, ושעה"צ סקמ"א שם, שאוסר התבשיל במוצ"ש אפי' לחולה עצמו, ועי"ש לענין הכלים - כ' דעות אם צריכים הכשר או לאו.

אבל למכרה וליהנות מדמיה מותר, דמעשה שבת מותר בהנאה (סק"ד ושעה"צ סק"ז).

ז. דבר שנתבשל בשבת באיסור ונתערב בשבת בהיתר (באופן שנחשב ביטול): אם נתבשל בשוגג (אפילו למבשל), וכן במזיד לשאר בני אדם (אחרים), נחשב דבר שיש לו מתירין, ואינו בטל אפילו באלף, כיון דיהי' מותר במוצ"ש לגמרי.

ולענין המבשל עצמו במזיד: ד' המג"א דכיון דלגבי אחרים חשיב דשיל"מ גם לו אינו בטל, והחזו"ד (נקט כסתמת הרמ"א כיו"ד סו"ס ק"ב) סובר דלעצמו מותר אפילו בשבת, כיון דלדידיה אין מותר במוצ"ש (לולי הביטול), ואם נתערב במוצ"ש לכו"ע הוא ביטול, וכן בנתערב בשבת מותר למבשל לאכלו במוצ"ש, דמחבטל עתה (סק"ה ושעה"צ סקי"א-י"ג) ¹.

ח. "קדירה" שבישל בה בשבת (במזיד) אסורה למבשל לבשל בה, כיון דבלועה מאיסור מעשה שבת (ואם בישל לחולה יתבאר לקמן [דמותה]) (סק"ד) ¹.

ט. דבר שנחלקו בו הפוסקים אם נחשב מלאכה או לא: כגון בישול אחר בישול בלח, או בישול בדבר שכבר מבושל כמאכל בן דרוסאי וכדו', אף דנקטינן לחומרא, מ"מ אין לאסרו בדיעבד, דכיון דאינו אלא קנסא דרבנן, הוא ספק דרבנן ולקולא (סק"ב ויעו"ש) ¹.

י. שהי' וחזרה באופן האסור: יש בזה כמה פרטים במזיד ובשוגג, ופעמים שנאסר התבשיל לאכלו בשבת, ונתבאר בסי' רנ"ג יעו"ש, ועי"ש דלפעמים אסור גם במוצ"ש עד בכדי שיעשו ¹.

יא. מלאכה שעשאה חש"ו לצורך ישראל: אסורים למוצ"ש עד בכדי שיעשו (דלא שייך טעם דלא שכיח ודאין אדם חוטא ולא לו) (ביאורה"ל סי' שכ"ה ס"י ד"ה אינו יהודי) (והוא מפמ"ג, יעו"ש שהאריך בזה, וע"ע בפמ"ג שם (א"א אות כ"ב) לענין מומר דג"כ בעינן בכדי שיעשו, וכעין הנ"ל).

מעשה שבת במלאכה שנעשית בהיתר לצורך חולה

א. מלאכה הנעשית לצורך חולה (שיב"ס): אף שמותר לעשותה עבורו מפני פקו"נ, מ"מ פעמים שאסור ליהנות ממנה שאר אדם, וכגון באופן שיש לחוש שמא ירבה בשבילו, ופעמים שיש איסור מצד מוקצה וכדו'.

ב. השוחט בשבת לחולה: מותר הבריא לאכול מבהמה זו השחוטתה, ודוקא לאכלו חי ובלא מליחה, דבבישול אסור וכדבסמוך, וכן למלחו אסור דמחזי כעליבוד (וכמבואר בסי' שכ"א ס"ק כ"א), וצריך להדיחו מפני הדם בעין שעליו, אבל משום דם החתיכה עצמה אין איסור

ד. ועיין בשו"ע הגר"ז ס"ד שמפרש בד' המג"א דאם נתערב בשבת, גם למוצ"ש לא יתיר להמבשל מאחר שכבר חל עליו בשבת שם דבר שיל"מ, ונאסר לו התערובות לעולם, אבל הרע"א כתב דנהי דביום השבת לא נתבטל מכח דשיל"מ, מ"מ מתחיל הביטול אחר שבת. ה. בפמ"ג בכמה מקומות מבואר דאחר מעל"ע לשבת מותר דהוי נטל"פ, ולא שייך בזה אטו בן יומו, דאין לנו עכשיו קדירה כזו שאסורה משם מעשה שבת, שלכולם עבר המעל"ע משבת זו (או"ח סי' תמ"ז א"א אות א', ויר"ד סי' ק"ג שפ"ד אות ט"ו, וכעיי"ו בשפ"ד סי' צ"ג אות

טמנה מכל מקום מעשה זה לא השביח את התבשיל אלא רק מנע ממנו להצטנן.

מים שנתבשלו בשבת וחזרו ונצטננו
ג. ישראל שבישל מים בשבת אסור לשתותם אף אם חזרו ונצטננו^{יט}.

גד שהסירו ממנו כתם בשבת
ח. כגד שנתלכלך וניקוהו בשבת באופן האסור, אסור ללובשו בשבת^פ.

לת נעולה שנפתחה על ידי מעשה איסור
ט. דלת נעולה שנפתחה על ידי מעשה איסור כגון ששברו את המנעול
איסור או שהשתמשו בכרטיס מגנטי לצורך פתיחת הדלת או שישראל הלך
כיוון דלת הנפתחת באופן אוטומטי והדלת נפתחה נחלקו פוסקי זמננו אם

עיין ב"י סי' רנ"ג ס"ה שהביא משו"ת הרשב"א דמי שעבר ואמר לנכרי להבעיר אש ולחמם את התבשיל דנאסר התבשיל, ואפילו לאחר שנצטנן אסור לאוכלו. ומסתבר שדין זה נאמר גם בישראל [אמנם כיון שדין זה הוא קנס מיוחד שהרי אינו נהנה ממעשה שבת יל"ע אם קנסו בזה גם בשוגג או רק במזיד], ובחזו"א סי' ל"ז ס"ק כ"ז ד"ה היה צונן נקט דאיסור זה הוא אף בישראל ואף בשוגג [עיי"ש דאיירי לענין ישראל שעשה חזרה אסורה בשוגג], וקצ"ע דבלשון הרשב"א משמע דהקנס הוא בגלל שהזיד ואמר לנכרי. ועיין להלן הערה פ"ז שהארכנו בנידון דאיסור אכילה שנאמר במעשה שבת אם גדרו שנעשה המאכל כמאכלות אסורות או שהאיסור הוא רק שלא ליהנות מהמלאכה האסורה, דיש שהוכיחו מהרשב"א הנ"ל דיש בזה גדר דמאכלות אסורות ולכן נאסר התבשיל אף אחר שנצטנן, ויש לדחות דהתם הוי קנס מיוחד, וגם יתכן שלא קנסו אלא לעברייני עצמו ולא לאחרים.

נדאה דאסור ללבוש את הבגד אף אם היה ניתן ללובשו אף כלי ניקוי הכתם, דמ"מ כיון שנהנה מכך שהבגד נקי הרי זה אסור^א אמנם במקרה שאין תועלת משמעותית במלאכתו כגון שהכתם היה קטן מאוד אין לאסור את לבישת הבגד. ובמקרה שנחלקו הפוסקים אם יש איסור בניקוי הבגד, כגון אם ניקה את הבגד מאבק [עיין רמ"א סי' ט"ב ס"א] יעשה שאלת חכם אם הבגד נאסר, דאפשר שכיון שהפוסקים נחלקו בזה אין לאסור כדיעבד, עיין להלן סעיף ל"ד. [וכן מי ששגג וחזק את קשר הציצית בשבת לאסור לעשות זאת כמבואר לעיל פרק י" סעיף א'] אין איסור ללבוש את הבגד אף דיבר על איסור קושר, והטעם משום שהוא תיקון מועט מאד]. ולענין מי שהזיד וכיבס את הבגד אם נאסר עולמית עיין לעיל הערה מ"ג כמה שהבאנו בדין מעשה שבת במלאכת הוצאה ובמלאכת ברירה.

*הנהגה
היא
לפי
המקרה
ועל
פי
המקרה
ועל
פי
המקרה*

להכניס לתוכו מאכלים, ויש שנראה מדבריהם לאסור^{טו}. ואם כבר הוצאו המאכלים מן המקור מותר לכל הדעות להשתמש בהם הואיל ולא נעשתה בהם מלאכה אסורה ולא הושבתו מחמת המלאכה^{טז}.

ויש להקפיד שלא לסגור את המקור, שכזה מכבה את הנורה. אם הפתחה את המקור לא ידע שהנורה עתידה להדלק, שהיה סבור שניתקו אותה מכעור יום, יש כזה צירוף נוסף להקל, משום שהמלאכה נעשתה באופן שהוא מוגדר כ"מתעסק" ועיין לעיל סעיף ד' שנחלקו הפוסקים בדיון מעשה שבת במתעסק.

ג. מקור שנתחה באיסור

לכ. בקבוק שנפתח באיסור דינו כמבואר לעיל סעיף כ"ט לענין דלת שנפתחה באיסור^{טז}.

ואת, והגרש"ז איערבאך זצ"ל [מוכח בהערה ס"ב] החיך זאת כיון שהמלאכה נעשתה במפתח ולא בפתח, והפתח אינו אלא תולדה מהמלאכה ואין לאסור להכנס בו. עיין לעיל הערה ס"א שהבאנו את דברי הגר"ש אלישיב שליט"א שדלת שנפתחה באיסור מותר להכנס דרכה הואיל ואין זה אלא הסרת המונע, וע"ע בספר שיש"כ פ"י הערה מ"ד שגם דעת הגרש"ז זצ"ל להחזיר בזה, אמנם כתב בזה טעם אחר, שאין האיסור בעצם הפתחה אלא בהדלקת הנורה, ועיין במש"כ בזה במאמר בסוף הספר סי' י"ד הערה ג' דלכאורה קשה על סבא ז"ל מדברי המדריכי סי' שכ"ג והגרמ"ר סי' תנ"ז [הובא בב"י סי' נ"ט] ואם יש נחלים לחשות סביב הקדירה אסור לומר לנכרי לסלק את הקדירה, אבל בדיעבד אם עשה כן הנכרי ה"ז מותר אף שבנשילת הקדירה נעשתה הכערה כיון דאפילו בישראל אין כאן איסור תורה כיון דהוי משאצול"ג, ומבואר שלולי טעם זה היה בודק איסור אף שאין איסור בעצם הנשילת. וכשו"ת אג"מ אסר להכנס דרך דלת שנפתחה באיסור ולכא"ו ה"ה בדלת של המקור שנפתחה באיסור.

עיין לעיל סוף הערה נ"ד. ולענין דין מוקצה במאכלים אלו עיין מש"כ בפרק י"ט סעיף שס"ה.
לענין השימוש בייני עצמו עיין לעיל סעיף כ"ט דכיון שלא נעשה בו שום חקון ה"ז מותר [ועיין בסוף הספר סי' י"ד שהבאנו את דברי המג"א סוס"י תקי"ח בענין נכרי שהוציא לפתח מהבית, דכתב המג"א שהלפתחה אסורה, ועיי"ש מה שכתבנו בשם הגרמ"ז איערבאך זצ"ל בבבאור דין זה ועיי"ש עוד בהערה מה שהבאנו מהפ"ג סי' ש"ז בא"א ס"ק ל"א]. ולענין השימוש בפתח הקבוק שנוצר ע"י מעשה האיסור של פתיחת הפקת עיין לעיל הערה ס"א שהגר"ש אלישיב שליט"א צידד להתיר משום שאין כאן אלא הסרת המונע, ולפי הנהגה משו"ת אג"מ דעתו לאסור זאת. [ואם הפתיחה יצרה את הפתח כגון בקופסת שימורים ה"ז חמיר טפי ואפשר דיש לאסור לכוי"ע, ופקק או דלת שאני שגם בהיותם נעולים אין כאן ביטול הפתח]. ואין לומר שיש כאן סכרא

מותר לעבור דרך הפתח, שהרי הפתח עצמו נוצר על ידי איסור, יש שהתיררן ואת"ס^{טז} ויש שאסור^{טז}.

ואם כבר נכנס דרך הפתח אין החפצים הנמצאים באותו חדר אסורים מדין מעשה שבת כיון שלא נעשתה בהם מלאכה וגם לא הושבתו מחמת המלאכה האסורה^{טז}. וראה בהערה אם יש בחפצים אלו איסור מוקצה^{טז}.

ד. דלת שנפתחה על ידי מפתח שהובא באיסור

ל. מפתח שהובא באיסור דרך רשות הרכיב אסור להשתמש בו ולפתוח את הדלת. ואם כבר פתח את הדלת יש מפוסקי זמננו שהחזיר שמוותר להכנס בפתח, ויש שאסר זאת^{טז}.

דלת מקור שנפתחה באיסור

לא. דלת מקור שבשעת פתיחתה נדלקת נורה השמלית ופתחה ישראל במדוי נחלקו בזה פוסקי זמננו, יש מתירים להושיט יד לתוכו ולהוציא מאכלים וכך

טא. עיין בספר מליכים אומניך עמ' תקי"ה שהביא בשם הגר"ש אלישיב שליט"א שכתב שאם נכרי פתח דלת באיסור ע"י כרטיס מגנטי מסתבר דמותר להכנס פתח כיון שאין כאן אלא הסרת המונע.
ש"ת אג"מ אור"ח ח"ב סי' ע"א, וכן נראה מדברי הגרמ"ז איערבאך זצ"ל מוכח בספר שיש"כ פ"י הערה מ"ד. ועיין עוד בספר מאור השבת ח"א מכתב י"ח, ב. דאף שאם היה סותר את כל הבית פשוט דשרי לילך אל החפצים שבתוכו ואין איסור לעבור במקום שלפני כן היה כנוי בו כותל, מ"מ אם סותר חלק מהכותל ועשה פתח י"ל דאסור להשתמש בו. ועדן ע"ע דכיון שהדלת עשויה ליפתח ולהנעל נמצא שגם בהיותה נעולה יש כאן פתח, ופתיחת הדלת באיסור אינה מחדשת פתח רק מסלקת את המונע.

עיין לעיל סעיף כ"ו. טב. לענין אם יש בחפצים הנמצאים בחדר איסור מוקצה אם חחדר היה נעול בזמן בה"ש עיין לעיל פרק י"ט סעיף שס"ה והערה תקל"ט שהבאנו את דברי הבה"ל סוס"י תקי"ח שחלה דין זה במתחלקת הראשונים וכתב דאין להקל אלא במקום הדחק. [והיינו באופן שיש בפתיחת הדלת איסור תורה, אך אם האיסור רק מדרכנו ה"ז מותר כמבואר בבה"ל שם]. עוד יש להוסיף דאף לשיטת הראשונים הסוברים שיש בזה דין מינו דאתקציא הו"ב חלוי כמה שנתבאר שם הערה תקל"ג אם דין מינו דאתקציא נאמר אף בלי דחייה בידים, וצריך לדון בכל מקרה אי חשיב דחייה בידים. ולכאורה אם התכוין מע"ש לעשות איזה תיקון בדלת באופן שלא יהא איסור לפותחה ושכת לעשות כן אין זה בגדר דחייה בידים.

לפי הוראת הגר"ש אלישיב שליט"א המובאת בהערה ס"א אין איסור להכנס בפתח משום שפתיחת הדלת אינה אלא הסרת המונע. וכשו"ת אג"מ אור"ח ח"ב סי' ע"א אסר סת.

שה שבת במעשה שנעשה על פי הוראת חכם
 לאכה שנחלקו בה פוסקים אם היא מותרת או אסורה ועשה אותה
 אדם על פי שיטתו של הפוסק המתיר [ועשה זאת לצורך עצמו] יש
 זק אם לגבי הפוסק האוסר וההולכים בשיטתו הרי זה בגדר מעשה שבת
 ואסור ליהנות מהמלאכה עד מוצאי שבת או דכיון דהמעשה נעשה על
 ראת חכם לא שייך בזה קנס דמעשה שבת כלל. וראה בהערה שנתבאר
 אותו אדם עשה זאת לצורך האדם המחמיר בזה אסור לו ליהנות
 לאכה בשבת^{טו}.

דהמנהג לאסור בדיעבד ואילו בסי' רנ"ג סעיף כ"ה היקל הגר"ז בדיעבד [ועיין מג"א
 סי' רנ"ג ס"ק ל"ז שהיקל במקרה שנכרי בישראל בשבת דבר לח שהצטנן]. והפמ"ג במ"ז
 סי' שי"ח ס"ק ג' החמיר מטעם דהוי ספק בדשיל"מ, אמנם כבר הובא לעיל הערה ס"ט
 שהמשנ"ב לא נקט כדבריו אלא היקל בעלמא בספק מעשה שבת וא"כ אין להביא מדברי
 הפמ"ג לנ"ד. ולפי הנראה מדברי החזו"א שסובר דלפי הרמ"א בסי' שי"ח סעיף ט"ו
 עיקר הוא שאין בזה איסור כישול ורק מחמת חומרא אסרו זאת מסתבר שבדיעבד יש
 הקל.

שי"ח שו"ת אג"מ אור"ח ח"ד סי' קי"ט אות ה' לענין פתיחת קופסאות שימורים שיש
 אסור לפותחם [וכן דעת הגרמ"פ זצ"ל עצמו שם] ויש המתירים לפותחם, וכתב
 הגרמ"פ זצ"ל שיש להסתפק במקרה שאדם הנוהג ע"פ הפוסקים המתירים פתח את
 קופסה אם יש איסור מעשה שבת להנוהגים איסור בפתיחת הקופסה, דאפשר דכיון
 שיש בהיתר ע"פ הוראת חכם אין בזה איסור מעשה שבת [והוסיף "ובפרט באיסור
 ג' וסיים דיש להקל כדי שלא יתדמה כחולק עליהם. [ומדברים אלו משמע
 כפיטא ליה להגרמ"פ זצ"ל דאסור לאדם הנוהג איסור במלאכה מסויימת ע"פ הוראת
 חכם לומר לאדם אחר המיקל במלאכה זו ע"פ הוראת רבותיו לעשות את המלאכה עבורו].
 להביא מהגרמ"א סי' שי"ח ס"ק ג' שכתב שהעושה ע"פ הוראת חכם חשיב שוגג,
 חכם מיירי שהחכם יודע שטעה משא"כ באופן שהחכם עדיין מחזיק בדעתו שהדבר

מש"כ במאמר בסוף הספר סי' י"ט מדברי מהר"ם מרוטנברג המובאים בדרכי
 סי' תרכ"ד שכתב דאדם המחמיר לנהוג ב' ימים כיום הכפורים [כדין שני ימים
 של גלויות] אסור לאחרים [שאינם מחמירים בזה] לבשל עבורו ואף אם כישלו
 אסור המאכל בדיעבד, ודימה זאת לנכרי שעשה מלאכה עבורו ישראל, ולכאורה
 בדין דידן אין למיקל ע"פ הוראת רבותיו לעשות מלאכה עבור המחמיר, ואם
 עבורו אסור ליהנות מהמלאכה בשבת וכדין נכרי שעשה עבור ישראל. אמנם אם
 הסומך על הוראת רבותיו עשה את המלאכה עבור עצמו בזה נסתפק בעל אג"מ
 אי שרי ליהנות מהמלאכה בשבת.